

PŘÍRODNÍ ZAHRADA

Plži ekologická ochrana

Neradi ho vidíme: plzák španělský.

V různých ekosystémech plži hrají důležitou roli při rozměňování odumřelých částí rostlin. Ve fungujícím ekosystému jsou nepostradatelní.

Hlemýždi v zahradním ekosystému

Nejvíce škod na zahradě způsobuje plzák španělský a slimáček sítkovaný. Šneci s ulitou jako hlemýžď zahradní způsobují pouze menší škody. Jsou neprávem pronásledováni. Požer zejména mladých rostlin, znečištění rostlin slizem a výkaly mají na svědomí většinou slimáci bez ulity. Ale např. až 15 cm dlouhý slimák největší – nezaměňovat s maximálně 5 cm dlouhým slimáčkem sítkovaným – se živí odumřelým materiálem, ale také vajíčky a dokonce dospělými slimáky jiných druhů, a je tedy užitečným živočichem.

Plzák španělský

Je 8–12 cm dlouhý, hnědý až cihlově červený. Zespodu je tmavě šedý. Červené exempláře lze navenek jen stěží odlišit od ohroženého plzáka lesního. Dýchací otvor se

nachází před středem pláště. Mladé jedince lze od ostatních velkých slimáků odlišit podle výrazného podélného pruhování.

První výskyt plzáka španělského na našem území byl zachycen v r. 1991, ale jeho velmi rychlé rozšiřování v Evropě bylo zaznamenáno již v padesátých letech 20. století. Dřívější tvrzení, že se tento druh rozšířil kvůli vývozu španělské zeleniny, se ukázala jako mylná. Oproti vajíčkům nebo mladým jedincům nemá dospělý plzák u nás přirozeného predátora a za jejich šíření zčásti může jednotvárná, silně hnojená kulturní krajina i málo strukturované a druhově pestré zahrady, v nichž není pro predátory slimáků místo.

Způsob života

Plži bez ulity se pohybují ve vlhkém počasí a v noci. Skládají se přibližně z 85 % z vody a nemají účinnou ochranu proti odpařování. Při suchém počasí a vysokých teplotách jsou méně aktivní a schovávají se. Optimální teplota prostředí pro tyto měkkýše je 18 až 20 °C. Plzák španělský naklade do štěrbin, brázd v půdě nebo pod listovou podestýlku snůšku obsahující až 300 vajíček. Snůšky vajíček přežívají zimu v půdě. Někteří jedinci se líhnou již na podzim. V půdě přežívá jen pár mládřat a vzácněji i dospělí jedinci.

Slimák největší se řadí mezi užitečné plže.

Nepoužívejte dehydratační granule proti slimákům

Účinná látka metaldehyd nebo methiokarb obsažená v mnoha granulích proti slimákům je prudký jed, který může ohrozit i životy ostatních (užitečných) živočichů na zahradě! Ježci, žáby či ptáci, pokud pozřou slimáka, který sežral návnadu, uhynou také. Metaldehyd zvyšuje produkci slizu a vysušuje slimáky. Když však zaprší nebo se objeví rosa, živočichové se zotaví a přežijí. U lidí tato látka způsobuje zvracení, dýchací potíže a průjem.

Takzvané "granule poslední záchrany" obsahují fosforečnan železitý, který se vyskytuje i v přírodě a účinkuje pouze na plže (bohužel i hlemýždě) a to i za vlhka. Vyvolává pocit sytosti, plži přestávají přijímat potravu a v úkrytech hynou.

Nejúčinnější metodou je kombinace několika metod ekologické ochrany. V každém případě by se měla přímá regulace provádět již od března/dubna u mladých plžů.

Preventivní opatření

- Zalévejte ráno! Na zahradě zalévané večer mají slimáci optimální vlhkostní podmínky. Zalévejte zeleninu a okrasné rostliny pouze ke kořenům – nikoli celý povrch nebo listy.
- Před posledními jarními mrazy nebo po prvních podzimních mrazech půdu důkladně zryjte. Vajíčka slimáků se dostanou na povrch a zmraznou. Sluneční UV záření vajíčka usmrtí.
- Mulčujte tenkou vrstvou savého nebo suchého materiálu: vhodné jsou suché piliny, lněné pazdeří, sláma, sekany rákos, písek, kamenný prach či dřevěný popel (leptá a vysušuje). Vrstvu po dešti obnovte.
- Ohrožené rostliny chraňte s předstihem – smrkový papír nebo ochranné límce (kov, plast) kolem rostlin.
- Zeleninový záhon obklopte ohrádkou proti slimákům (plechová ohrádka vysoká asi 30 cm, ohnutá v ostrém úhlu směrem ven). Dbejte na to, aby přes ohrádku nepřerůstaly žádné listy rostlin a netvořily tak „most“ pro slimáky.
- Jícha z listů rajčat slimáky odpuzuje. Musí se obnovovat po každém dešti.
- Podpořte výskyt užitečných živočichů: Mnoho z těch, kteří volně žijí na zahradě, se živí mladými slimáky a vajíčky. Patří mezi ně například rejsci, ježci, ropuchy,

ptáci, ještěrky, střevlíci, světlušky, stonožky a slimák největší. Prvky v přírodní zahradě, jako jsou suché kamenné zidky, živé ploty, mrtvé dřevo, květinové louky atd. poskytují úkryt mnoha druhům užitečných živočichů – viz informační materiál „Divoký koutek pro lovce slimáků“.

- Vyhněte se silným vrstvám mulče.
- Trávník v blízkosti zeleninového záhonu udržujte krátký.

Přímá opatření

- Nejúčinnější metodou je sběr a likvidace plžů. Rádi se přes den schovávají pod menšími kusy dřeva či dřevěnými prkny – rozmístěte je jako pasti. Pozor: mrtví (rozříznutí) plži působí jako návnada a přitahují nové plže, proto je zlikvidujte v organickém odpadu.
- Dávejte pozor při používání přípravků obsahujících neškodnou účinnou látku fosforečnan železitý, protože ty způsobují, že plži ztrácejí pocit hladu a zalézají do svých úkrytů, kde umírají. Aplikujte jako první a plošně brzy na jaře! Bohužel mohou být zasaženi i méně škodliví šneci s ulitou.
- Použití parazitických hlístic je účinné zejména na mladé jedince.
- Pivní pasti lákají slimáky do zahrady i z velké vzdálenosti, a proto se doporučují pouze v rámci plotu proti slimákům nebo pro dočasné použití k jejich vylákání z hustých porostů. Oběťmi těchto pastí se však stává i užitečný hmyz, například brouci. Zakoupené pasti s víkem do značné míry zabraňují přístupu jiných živočichů a jsou odolné proti dešti.
- Indičtí běžci či kachny pižmovky se živí také španělskými plzáky. Vyžadují však intenzivní péči (krmení, čerstvou vodu, ochranu před predátory), žerou také salát a mohou zašpinit terasy. Měli by být chováni alespoň v párech.
- Sebrání slimáci přelití horkou vodou jsou základem jíchy ze zkašených mrtvých slimáků. Doporučujeme nechat ji 3–4 dny stát, přecedit a lít např. na okraje záhonů, kde silně odpuzuje živé slimáky (ale také nepříjemně zapáchá). Lze ji také přidat do kompostu jako startér, který další slimáky přitáhne ke kompostu, kde neškodí, ale naopak pomáhají urychlit rozklad organické hmoty.

Impressum: Mediální vlastník: „Natur im Garten“ Service GmbH, 3430 Tulln; z pověření od Land NÖ, Abt. Umwelt- und Energiewirtschaft, 3109 St. Pölten; Foto: „Natur im Garten“; Text: B. Haidler, I. Höfner, G. Dietrich, C. Wundrak/ GARTENleben; Redakce: I. Höfner, K. Batakovic; Layout: M. Spielauer; Překlad: J. Machová; Redakce a textové doplnění překladu: Přírodní zahrada, z.s.: D. Křivánková, I. Musilová, M. Petrová; Listopad 2024.

Materiál byl vydán s podporou Jihočeského kraje.

www.prirodnizahrada.eu

